

aangekondigd werd dat de *NSDAP* alom in het land vergaderingen zou beleggen waar Duitse en Nederlandse nationaal-socialisten het woord zouden voeren, verbod van Rappard zijn kringleiders, bij die vergaderingen aanwezig te zijn indien NSB'ers als sprekers zouden optreden. Omgekeerd ging op 10 juli een rondschrĳven uit van het Hoofdkwartier der NSB waarin het aan de leden verboden werd, bijeenkomsten bij te wonen waar van Rappard of leden van zijn groepering aanwezig zouden zijn. Eigenlijk was dat een oorlogsverklaring niet alleen aan van Rappard maar ook aan de Duitse krachten die achter hem stonden. Mussert had het er niet gemakkelijk mee. Dat bleek bijvoorbeeld op 12 augustus toen enkele van de hoogste functionarissen van de NSB die als gasten van de *Wehrmacht* in Utrecht aanwezig waren bij een concert van het Residentie-orkest, opeens hoorden dat de gehate van Rappard in de zaal zat. Eén hunner belde Mussert op: wat te doen? Diens instructie luidde: 'Blijven, maar er voor zorgen dat over de aanwezigheid van van Rappard niets in de krant zou komen.'¹

Drie dagen later, op 15 augustus, kon Mussert de conclusie trekken dat hij een openlijk conflict met de NSNAP niet langer uit de weg hoefde te gaan: het werd hem namelijk duidelijk dat Schmidt van Rappard had laten vallen.

Waarom?

Eén motief duidden wij aan: van Rappard had er, zo zagen de Duitsers het, het zijne toe bijgedragen dat Mussert zich bereid verklaard had, Hitler trouw te zweren. Een tweede motief werd gevormd door het groeiend besef aan Duitse kant dat van Rappards *Anschluss*-propaganda de animositeit tegen de bezetter machtig versterkte. Eind juli kreeg Schümann van Schmidt instructie, het aan de NSNAP'ers duidelijk te maken dat zij met de NSB dienden samen te werken. Dat Schmidt en Seyss-Inquart besloten hadden, de NSNAP de nek om te draaien, kreeg zelfs Schümann niet te horen. Maar juist dat laatste maakte Schmidt duidelijk toen hij in Utrecht op 15 augustus de kaderleden van de NSB in een strikt besloten vergadering toesprak. Hij betoogde toen dat hij in de Nederlandse Unie en in Nationaal Front geen enkel vertrouwen meer stelde, wèl daarentegen in de NSB. 'Was het een half jaar geleden nog zo', zei Schmidt volgens een van NSB-zijde gemaakt verslag,² 'dat de Duitse overheid in Den Haag twee nationaal-socialistische

¹ Brief, 18 aug. 1941, van E. Voorhoeve aan C. J. Huygen (a.v., 47 e). ² Vermoedelijk door bemoeienissen van NSB-kant werd dit verslag (NSB, 208) in verscheidene delen des lands maar vooral in het zuiden als illegaal pamflet in circulatie gebracht; men kon het vier weken later o.m. in de illegale *Waarheid* lezen. (*De Waarheid*, 27 (17 sept. 1941), p. 4-6).